

EL TEMPS DE LECTURA A PRIMÀRIA

Imatge de l'Escola El Vilot (Sucs)

L'Impuls de la Lectura. Col·lecció de dossiers didàctics derivats de la formació sobre **El Gust per Llegir**

4. El temps de lectura a primària

Elaboració:

Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics.

Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya.

Maig de 2014

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació públiques sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

ÍNDIX

1. Justificació de la proposta: experiències lectores, autoconcepte lector, actitud i hàbit lectors	4
2. El marc legal	6
3. El temps de lectura a primària	7
3.1. Objectius	7
3.2. Una proposta de model didàctic	8
4. El temps per llegir	9
4.1. La lectura en veu alta del mestre	10
4.2. La lectura en veu alta dels alumnes	13
4.3. La lectura autònoma	15
4.4. El model de lectura silenciosa del mestre	17
5. El temps per parlar de la lectura	17
5.1. Debats	18
5.2. Conversa literària i tertúlia literària	22
5.3. Clubs de lectura	25
5.4. Presentacions, recomanacions i opinions	26
6. El paper de la biblioteca	29
6.1. La biblioteca del centre	30
6.2. Les biblioteques d'aula	31
6.2.1. Espai	31
6.2.2. Fons	33
7. Aspectes organitzatius del temps de lectura	34
8. Bibliografia	38

1. JUSTIFICACIÓ DE LA PROPOSTA: EXPERIÈNCIES LECTORES, AUTOCONCEPTE LECTOR, ACTITUD I HÀBIT LECTORS

Habitud: Costum, disposició adquirida per la repetició d'un mateix acte [...]

Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (2a edició)

A l'anàlisi que es fa dels resultats de l'avaluació a PISA 2000 es comprova que tant la implicació en la lectura com el temps que es dedica a llegir per diversió correlacionen amb els bons resultats en competència lectora¹. A PISA 2009 es va més enllà i s'analitzen més a fons les conductes dels alumnes que estan implicats en la lectura.

En el *Marc conceptual per a l'avaluació PISA 2009*² es corrobora la implicació dels alumnes en la lectura com un dels factors que més incideixen en la millora de la seva competència lectora, i aquesta implicació es correlaciona amb:

- La possibilitat dels alumnes de triar les seves pròpies lectures (autonomia).
- El fet que els lectors implicats tenen gèneres o temes de lectura preferits.
- La possibilitat de parlar sobre les lectures que fan.

En diversos estudis recents s'ha demostrat que la competència lectora està fortament lligada amb les habilitats, les actituds, els interessos, els hàbits i els comportaments relacionats amb la lectura. Per exemple, a PISA 2000 es va observar que la relació entre la competència lectora i la implicació en la lectura, que inclou actituds, interessos i pràctiques, era més gran que no pas la relació entre la competència lectora i la situació socioeconòmica (OCDE, 2002). Altres estudis han demostrat que la implicació en la lectura té una influència més gran en el rendiment lector que no pas qualsevol altra variable diferencial (que no sigui el rendiment previ) (Guthrie i Wigfield, 2000).

Competència lectora: Marc conceptual per a l'avaluació PISA 2009 (Op.cit)

Les actituds que hom manifesta envers els llibres i la lectura no apareixen, ni es configuren, d'un dia per l'altre. Ben al contrari, es conformen amb el temps i a partir de les experiències en què la lectura i els llibres han estat protagonistes en els entorns familiar, social i escolar. La freqüència, la intensitat i el sentit amb què es visquin les activitats al voltant de la lectura aniran conformant el sentit de les actituds lectores.

¹ http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Documents/ARXIUS/doc_77367324_1.pdf

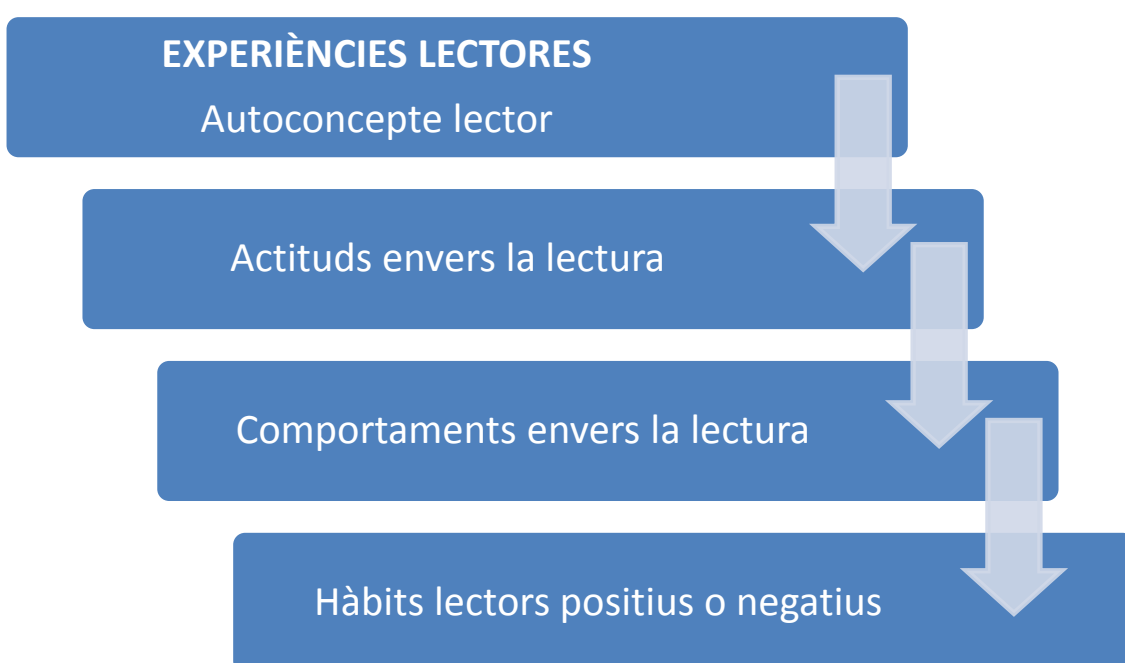
² GENERALITAT DE CATALUNYA. *Competència lectora: marc conceptual per a l'avaluació PISA 2009*.

[En línia]

<<http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Home/Consell%20superior%20d'avalua/Pdf%20i%20altres/Static%20file/marc%20PISA%202009.pdf>> [Consulta: 10 de gener de 2014]

En la seva participació en experiències successives de lectura els alumnes conformen, també, un element fonamental en l'orientació de l'actitud lectora: l'autoconcepte lector; construït a partir de les pròpies percepcions provinents de les valoracions personals i de les de les persones que l'alumne considera importants.

Les actituds ens predisposen, ens orienten l'actuació en un sentit o en un altre. Actituds positives envers la lectura afavoriran comportaments favorables a la lectura; la repetició d'aquests comportaments ajudarà a determinar **l'hàbit lector**. Al seu torn, actituds negatives generaran comportaments de distanciament de la lectura i, per tant, hàbits lectors negatius, entenent per hàbit lector *la freqüència amb què es llegeix*.³

La realitat actual de les aules fa pensar que potser no tots els alumnes tenen les mateixes oportunitats d'estar en contacte amb els llibres. Molts d'ells probablement limiten el contacte amb la lectura a l'escola i a la lectura funcional relacionada amb els materials i treballs escolars de les diverses àrees. Els serà possible configurar alguna mena d'autoconcepte lector en aquestes circumstàncies? Com assenyala Colomer⁴ només la pràctica diària de la lectura permetrà formar-se una autoimatge de lector que aprèn a avaluar anticipadament els llibres, a crear-se expectatives, que s'arrisca a seleccionar, que s'acostuma a abandonar un llibre que el decep i a prendre en préstec aquells que li resulten atractius. Una lectura diària, autònoma, seguida, silenciosa, de gratificació immediata i d'elecció lliure resulta imprescindible per

³ RINCÓN, A. *Competències lectores i èxit escolar*. Fundació Jaume Bofill (Informes breus, 37). [En línia] <<http://www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/publicacions/569.pdf>> [Consulta: 15 de gener de 2014]

⁴ COLOMER, T. (2005). *Andar entre libros: la lectura literaria en la escuela*. México D.F.: Fondo de Cultura Económica. (col·l. «Espacios para la lectura»)

desenvolupar la competència lectora, l'hàbit lector i, particularment, l'autoimatge de persona lectora.

2. EL MARC LEGAL

Tornant a PISA, a l'apartat 1 dèiem que a PISA 2000 es va observar que **la relació entre la competència lectora i la implicació en la lectura, que inclou actituds, interessos i pràctiques, era més gran que no pas la relació entre la competència lectora i la situació socioeconòmica (OCDE, 2002).**⁵

A banda, diversos estudis⁶ avalen que l'hàbit lector correlaciona amb aspectes acadèmics i socials importants i valuosos, com ara:

- La comprensió i la competència lectores
- L'expressió escrita
- Els resultats escolars, en general
- El nivell de coneixements generals
- La comprensió d'altres cultures
- La comprensió de la naturalesa humana
- La capacitat de presa de decisions

Per això el marc normatiu vigent assenyala la necessitat de treballar el foment de la lectura a primària. Concretament, en el decret 142/2007, de 26 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, es fa una referència concreta:

Article 3

Objectius de primària

e) Conèixer i utilitzar de manera apropiada tant la llengua catalana com la llengua castellana i, si s'escau, l'aranès, així com una llengua estrangera, i **desenvolupar hàbits de lectura.**

Article 8

Competències bàsiques

Article 8.5. *La lectura és un factor fonamental per al desenvolupament de les competències bàsiques i ha d'estar inclosa en el desenvolupament de totes*

---

⁵ Competència lectora: Marc conceptual per a l'avaluació PISA 2009 (*Op.cit*).

⁶ Entre molts, els de Wells, 1986; Bruner, 1996; Cunningham i Stanovich, 1998; Allan i col·ls., 2005; Roos i col·ls.; 2006 esmentats a **LOCKWOOD, M.** *Promover el plaer de leer en la educación primaria*. Madrid: Ediciones Morata, 2011.

les àrees. Els centres, en organitzar la seva pràctica docent, han de garantir una **mitjana mínima de 30 minuts diaris destinats a la lectura.**

3. EL TEMPS DE LECTURA A PRIMÀRIA

3.1. Objectius

L'estona diària dedicada a la lectura a primària podria tenir per objectius:

- Configurar actituds positives envers la lectura i els llibres.
- Crear vincles afectius i connexions amb les històries que es llegeixen.
- Fer néixer, incrementar o consolidar l'hàbit de la lectura en els alumnes.
- Anar configurant les seves preferències lectores, ajudant-se de les recomanacions que els fan els companys i els mestres.
- Escoltar amb interès el mestre i els companys quan llegeixen en veu alta.
- Gaudir de l'estona que es comparteix al voltant de la lectura.
- Participar en les converses i debats que es generen a partir de les lectures.
- I, particularment, millorar la competència lectora.

3.2. Una proposta de model didàctic

Com ja s'ha esmentat, PISA 2009 va dedicar esforços a identificar les característiques del comportament dels alumnes que anomenava "implicats en la lectura": uns alumnes que llegien molt, i per iniciativa pròpia, materials en suports diversos que s'ajustaven als seus interessos i a les seves preferències. Es va observar que aquests alumnes:

- Acostumaven a llegir materials que tenien sentit per a ells i que s'ajustaven als seus interessos.
- Se'ls oferien la possibilitat de poder decidir què llegir.
- Efectuaven lectures conjuntes i, sovint, parlaven del que havien llegit.
- Disposaven de temps i entorns de lectura dins l'horari lectiu i extraescolar.

PISA 2009 arriba a plantejar que «el plaer és una condició prèvia important per esdevenir un lector efectiu. Així, per reforçar el rendiment en lectura, les escoles poden tant instruir en tècniques lectores com fomentar l'interès per la lectura»⁷.

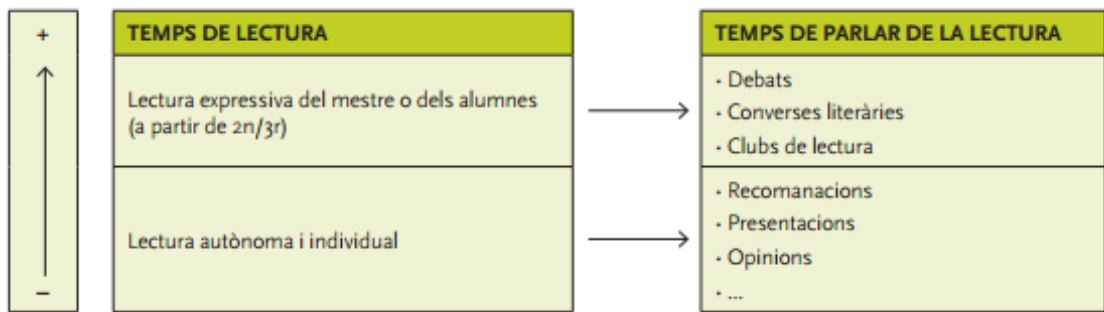
El Departament d'Ensenyament, tenint en compte aquestes variables, elabora un model didàctic per distribuir el temps de lectura:⁸

---

⁷ OECD (2010). *PISA 2009 at a Glance*, OECD Publishing. [En línia]

< <http://www.oecd.org/pisa/46660259.pdf> >

⁸ GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. *La lectura en un centre educatiu*. 2013. [En línia]

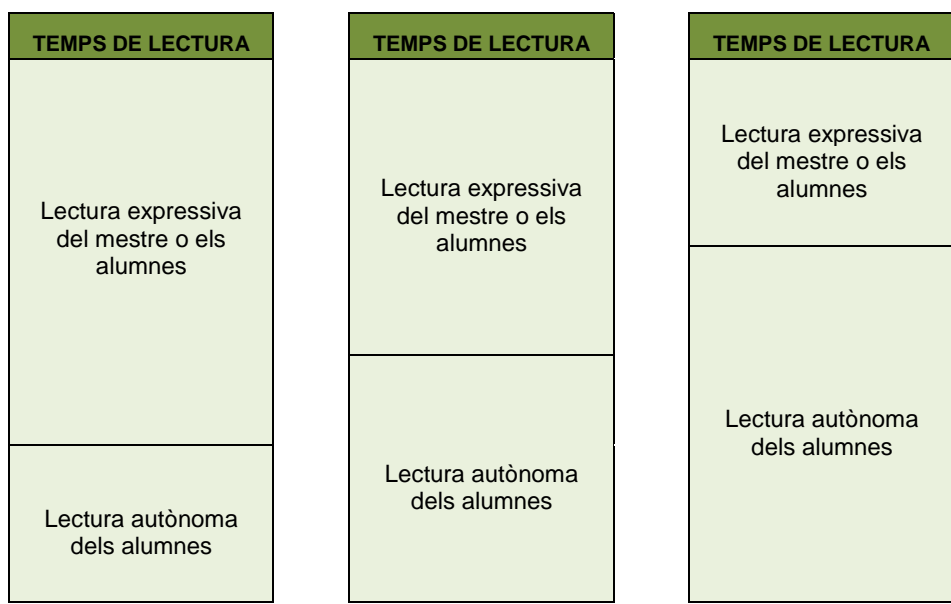
Model didàctic del Departament d'Ensenyament

Aquesta proposta de model didàctic recomana que el temps diari que es dedica a la lectura es distribueixi en dues activitats diferenciades: un temps per llegir i un temps per parlar del que s'ha llegit. Aquest model de distribució de temps és vàlid per a tota l'educació obligatòria, però pot variar el temps dedicat a cada activitat i el tipus d'activitats per parlar de la lectura, en funció del curs i de l'edat dels alumnes. Per tal que la lectura esdevingui un hàbit es recomana que aquest temps de lectura estigui situat sempre a la mateixa franja horària i es faci de manera continuada, com també que s'acompanyi de valors i símbols (un cartell a la porta de la classe, per exemple).

4. EL TEMPS PER LLEGIR

En aquest temps es poden fer diferents d'activitats: lectura expressiva per part del mestre, lectura expressiva dels alumnes (a partir de 2n/3r i amb preparació) i lectura autònoma.

Alguns exemples de distribució del temps:

<http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Home/Departament/Publicacions/Monografies/Lectura/La_lectura_en_un_centre_educatiu.pdf>

Aquesta distribució pot anar variant: amb els alumnes de cicle inicial, per exemple, la franja de temps de lectura del mestre pot ser més àmplia, i la del temps de lectura autònoma, més breu al començament, pot anar creixent amb l'edat.

4.1. La lectura en veu alta del mestre

L'única i més important activitat per construir la comprensió i les habilitats essencials per a l'èxit en l'aprenentatge de la lectura sembla que és llegir en veu alta als infants.⁹

El mestre és model de lectura per excel·lència, pel que fa tant a la prosòdia (llegir amb expressió, entonació correcta, adequació del ritme i fraseig) com a la importància que té que els alumnes vegin llegir un adult. És possible que molts alumnes no tinguin aquest model lector fora de l'escola, per la qual cosa es fa imprescindible dedicar-hi aquest temps dins de l'horari escolar.

Altres arguments que justifiquen la lectura en veu alta del mestre:¹⁰

- Fa possible que nens i nenes gaudeixin de textos que estan fora de l'abast de les seves possibilitats lectores.
- Ensenya als alumnes que aprendre a llegir té sentit (per accedir als textos).
- Posa a la seva disposició un llenguatge ric i permet arribar a estructures lingüístiques diferents (llenguatge literari) de les que fan servir normalment en el seu llenguatge.
- Ajuda tot el grup a compartir unes referències lectores comunes.

La lectura del mestre es pot fer a partir de diversos materials:

- Els contes populars (CI)

Permeten fer la lectura de tot el conte en una mateixa sessió i, en ser coneguts pels infants, els ajuden a fer connexions i els motiven.

Caldrà assegurar la comprensió dels elements fonamentals de la història a través de la utilització de referents extralingüístics de tipus divers:

- Relacionats amb la manera d'explicar contes: el gest, l'entonació, la mirada, el to i el volum, la impostació de la veu...
- Relacionats amb els materials que utilitzem: si fem servir només el conte o utilitzem làmines, objectes, titelles...

⁹ International Reading Association i National Association for the Education of Young Children (1998). "Learning to Read and Write. Developmentally Appropriate Practices for Young Children", *The Reading Teacher*, vol 52, 2, pàg. 193-216.

¹⁰ A partir de COLOMER, T. *Introducción a la literatura infantil y juvenil actual*. Madrid: Síntesis, 2010.

- Els àlbums (a tots els nivells)

Per les seves característiques, com a resultat de la unió entre text i il·lustració, són un recurs molt vàlid per a la lectura: el doble codi que utilitzen, visual i lingüístic, i el seu caràcter obert, permeten interpretar i compensar les llacunes de comprensió.

Pels seus formats es poden assimilar a un “obsequi” i conviden els alumnes a llegir i a escoltar de bon grat la lectura que els en fa el mestre.¹¹

- Llibres per fragments (a partir de segon)

Els llibres llegits per capítols són un bon recurs per a la lectura en veu alta del mestre. Permeten als alumnes accedir a títols que potser a ells tots sols els costaria massa de llegir, a banda que generen expectatives i ganes de continuar amb la història. És imprescindible fer una bona tria de les lectures que es volen fer i conèixer-les bé abans de llegir-les davant dels alumnes. Casas¹² fa una proposta de lectures en veu alta per als mestres (recomanem també els seus consells per a la lectura dels mestres).

Pot ser molt útil preveure les lectures que es faran al llarg del curs o cicle (encara que després pugui haver-hi alguna variació) i registrar-les en un document. Alguns exemples de registre:

ELIC
TEMPS DE LECTURA A L'ESCOLA

REGISTRE DE LES LECTURES EN VEU ALTA DELS MESTRES O D'ALTRES REFERENTS ADULTS

Curs: .....   Nivell: .....

LECTURA	FONT	TIPUS DE TEXT <small>ficció / no ficció</small>	CONTINUÏTAT ? <small>sí / no</small>	ASPECTE A DESTACAR	TASCA POSTERIOR ? <small>Quina?</small>

Equip ELIC Badalona / Sant Adrià de Besòs. Escola Antoni Botey

¹¹ BADIA, M.; LLADÓ, C. *Els il·lustrats: una descoberta, diverses veus*. [En línia]. DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. GENERALITAT DE CATALUNYA, 2013. <http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/8a244715-1333-4a23-adcc-735622e229f8/albums_illustrat.pdf> [Consulta: 9 d'octubre de 2013]

¹² CASAS, L. *Tot Dahl*. Barcelona: La Galera.

4.2. La lectura en veu alta dels alumnes

La lectura en veu alta és una de les activitats d'ensenyament-aprenentatge que poden influir més a l'hora de definir l'**autoconcepte lector** dels alumnes i la seva imatge com a lectors. Per tant, hauriem de ser molt curiosos a l'hora de plantejar activitats de lectura en veu alta: la preparació de les lectures és imprescindible, així com el fet que es donin sempre en una situació comunicativa (llegir per comunicar un text a un auditori que no el coneix i que no el té a l'abast);¹³ caldria evitar posar els alumnes en situacions de lectura en veu alta improvisades, pel malestar i la inseguretat que poden causar, com també en situacions en què no té sentit llegir en veu alta, com ara l'activitat de "torn de lectura" sense preparació, massa habitual, potser encara, a les aules.¹⁴

Aspectes que caldria tenir en compte a l'hora de planificar activitats de lectura en veu alta:¹⁵

- a) El protagonista o protagonistes.
- b) Els objectius que ens proposem (oferir un bon model de lectura, passar una bona estona...).
- c) Els materials que utilitzarem (que siguin funcionals i significatius).
- d) Les orientacions metodològiques: compartir l'objectiu de la lectura, disposar de temps per preparar-la prèviament (familiaritzar-se amb el text, llegir-lo en silenci, assegurar-ne la comprensió, localitzar les paraules difícils, remarcar la puntuació, efectuar anotacions al marge relacionades amb l'entonació i l'expressivitat, si cal; jugar amb la intensitat de la veu i assajar-lo en veu alta davant d'algú). En aquest sentit recomanem la lectura del dossier *La lectura expressiva*.¹⁶

Alguns exemples d'activitats de lectura expressiva comunicativa:

- Lectures dialogades davant d'un auditori.
- El lector del dia (un alumne llegeix als companys una notícia, un fragment d'un conte, una endevinalla... que ha preparat prèviament).
- Lectura de la informació que s'ha elaborat al voltant d'un projecte.
- Padrins de lectura:¹⁷ els padrins (alumnes grans) es preparen un conte per llegir-lo als seus fillols (alumnes petits).
- ...

Un exemple de taula de planificació de les activitats de lectura en veu alta dels alumnes:

¹³ BOSCH, C.; PALOU, J. *La llengua oral a l'escola: 10 experiències didàctiques*. Barcelona: Graó, 2005.

¹⁴ Recomanem la lectura de l'article de CALERO, A. *¿Me toca leer a mi, profesor?* A la URL <http://comprension-lectora.org/toca-leer-mi/>

¹⁵ A partir de QUERALT, E. *Llegir, més enllà de les lletres*. Lleida: Pagès Editors, 2010.

¹⁶ DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. *La lectura expressiva*. Materials elaborats en el marc del programa L'Impuls de la lectura, tallers d'Aprenentatge inicial de la lectura. http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/e038df67-e978-493b-bc9d-1a8a953d231f/4_lectura%20expressiva.pdf

¹⁷ Es pot trobar més informació sobre el funcionament d'aquesta activitat al dossier *El gust per llegir a El i primària* elaborats en el marc del programa L'Impuls de la Lectura, tallers d'Aprenentatge inicial de la lectura. **FALTA ENLLAÇ**

I LEG
TEMPS DE LECTURA A L'ESCOIA

ACTIVITATS DE LECTURA EN VEU ALTA ALUMNES	EI	CI	CM	CS
Exemple: Apadrinament lector			5è	

Equip ELIC Badalona / Sant Adrià de Besòs. Escola Antoni Botey

4.3. La lectura autònoma

Entenem per lectura autònoma la mena de lectura silenciosa en què és el mateix alumne qui tria allò que vol llegir. La lectura autònoma *ajuda al progrés en les habilitats de lectura, la capacitat de concentració en la construcció de sentit del text i l'hàbit lector dels alumnes.*¹⁸

Els avantatges de la lectura autònoma, segons Colomer,¹⁹ es podrien resumir en:

- Permet la tria autònoma del llibre i afavoreix la percepció d'un mateix com a lector.
- Concedeix el temps necessari per desenvolupar les diferents habilitats de la conducta lectora.
- Desafia el lector perquè resolgui, ell sol, les dificultats del text, amb l'avantatge que pot recórrer fàcilment als companys o al mestre per resoldre-les.
- La possibilitat de rellegir algunes obres, de llegir diversos títols d'una mateixa sèrie, promouen la rapidesa lectora i l'assimilació dels progressos realitzats.

Mabel Condemarín²⁰ justifica la lectura autònoma dels infants perquè:

¹⁸ DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. *La lectura en un centre educatiu. Op. cit.*

¹⁹ COLOMER, T. (2010). *Op. cit.*

²⁰ CONDEMARIN, M. (1991). *Programa de lectura silenciosa sostenida*. Santiago de Chile: Editorial Andrés Bello (3a ed.).

- Suposa un esforç menor i els permet concentrar-se en la comprensió del que llegeixen.
- Elimina la pressió emocional en no haver-hi judici social.
- Permet adaptar-se al ritme de lectura particular de cada alumne.
- Millora la lectura d'aprenentatge i d'estudi.
- Els lectors poden executar tècniques i estratègies treballades anteriorment (per exemple: recapitular).
- Millora l'ortografia.

Per aconseguir una millora en el desenvolupament de l'hàbit lector i de la competència lectora dels alumnes, la lectura autònoma hauria de garantir un seguit de condicions:²¹

- Que s'hi doni un valor (tenir establert un horari i que sigui visible per a l'alumne).
- Que el mestre també llegeixi.
- Que els alumnes puguin llegir sense interrupcions.
- Que puguin seleccionar les seves pròpies lectures.
- Que els materials de lectura siguin complets i coherents.

Es fa evident que per tal de poder dur a terme la lectura autònoma cal que hi hagi una selecció de llibres variada a l'abast dels infants: les biblioteques d'escola i d'aula són imprescindibles.

Hi ha un altre element important relacionat amb la lectura autònoma: l'aprendre a triar els textos; un lector necessita tenir eines per saber reconèixer què es el que li agrada llegir i què no, i això caldria anar-ho treballant des de l'anàlisi dels elements paraliteraris dels llibres (portades, contraportades, resums...) i des de les presentacions i recomanacions de llibres (vegeu l'apartat 5.4).

4.4. El model de lectura silenciosa del mestre

S'ha anat esmentant en diverses ocasions la importància que tenen els models lectors per a la formació dels hàbits lectors. El fet de veure que les persones que per a l'alumne són importants també llegeixen afavoreix actituds positives envers la lectura.

Hi haurà alumnes que a casa disposaran d'aquests models adults de lectura; d'altres, en canvi, no els tindran. L'escola, un cop més, hauria d'actuar com a compensadora de desigualtats i oferir a tots els alumnes les mateixes oportunitats.

Què hauria de fer el mestre, mentre els alumnes llegeixen en el temps de lectura autònoma? Doncs hauria d'oferir un bon model i, per tant, llegir, com els

---

²¹ DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. *La lectura en un centre educatiu. Op. cit.*

seus alumnes. I no cal que recorri als llibres infantils de la biblioteca d'aula, sinó que pot llegir un llibre "d'adult"; d'aquesta manera transmet als alumnes una realitat: que els adults també llegim. I, fins i tot, el seu llibre pot ocupar un lloc especial a la biblioteca d'aula, amb un cartell que digui: "Llibre del mestre".

5. EL TEMPS PER PARLAR DE LA LECTURA

Un dels factors que afavoreixen el gust per llegir són les interaccions orals al voltant de la lectura. El fet de poder compartir amb altres companys els llibres que s'han llegit ajuda a crear vincles, a fer lectors: parlar sobre llibres, debatre'ls, compartir les opinions que ens susciten, descobrir les diferents interpretacions que hi dóna cadascú...

A l'esquema proposat a l'apartat 3.2 es descriuen diferents tipus d'activitats que es poden fer per parlar de la lectura, i que poden tenir variacions en funció de l'edat:

- a) Debats, converses i tertúlies literàries i clubs de lectura.
- b) Recomanacions, presentacions de llibres, opinions.

5.1. Debats de lectures compartides (a partir de cicle mitjà)

El debat és una discussió organitzada en la qual es contrasten opinions a propòsit d'un tema concret. En un debat cada participant escolta el parer dels altres i hi exposa el propi, procurant posar l'èmfasi en els punts de coincidència i en els de discrepància. En relació amb les discrepàncies, el que s'espera de cada participant és que construeixi un discurs amb raons acceptables i fortes. És a dir, capaces de resistir els contraarguments per tal de portar els altres cap a les pròpies tesis o conclusions.²²

Els debats es plantegen, normalment, al voltant de qüestions que generen opinions diverses. Caldria distingir, però, un debat organitzat d'una conversa o d'una assemblea: en un debat s'ha de defensar una tesi i sostenir-la amb arguments.

Hi ha molts llibres infantils que presenten temàtiques que permeten el posicionament dels alumnes a favor o en contra.

Després de compartir-ne la lectura (bé mitjançant la lectura individual, bé mitjançant la lectura en veu alta del mestre), pot ser que els alumnes presentin diferents opinions sobre el problema que planteja, i es pot aprofitar aquesta oportunitat per organitzar un debat.

---

²² BOSCH, C.; PALOU, J. *La llengua oral a l'escola: 10 experiències didàctiques*. Barcelona: Graó, 2005.

Un dels temes al voltant del qual es pot organitzar un debat seria, precisament, el gust per llegir.²³

Proposta de debat: “A mi no m’agrada llegir”²⁴

- Nivell: quart de primària
- Agrupament de treball: grup classe
- Durada aproximada: 30/45'

Desenvolupament de la sessió

1. Disposar en un semicercle les cadires dels alumnes que participaran en el debat (4 o 6). La resta d'alumnes participaran com a públic.
2. Presentació de l'activitat i del funcionament del debat
  - Definir què és, i què no és, un debat (activitat per conèixer la diversitat d'opinions existents al voltant d'una temàtica d'interès o d'actualitat).
  - Descriure'n les dues parts: plantejament del tema (a partir de la lectura) i discussió organitzada d'opinions i valoracions diverses sobre el tema i síntesi final.
  - Nomenar i distribuir els papers necessaris per desenvolupar correctament el debat: l'introductor del tema (en aquest cas el mestre), el moderador, que donarà i retirarà els torns de paraula, el secretari/a, que anirà prenent nota de les diverses aportacions (en el nostre cas: favorables i contràries a la lectura) i que farà una síntesi final, els participants (que han d'exposar punts de vista, preguntar, contradir, rebatre, argumentar, etc.) i l'auditori (que podrà intervenir un cop llegit l'informe final).
  - Presentar les normes per als participants:
    - Respectar l'ordre del torn de paraula que doni el secretari/a.
    - No trepitjar-se la paraula els uns als altres.
    - Escoltar què diuen els companys.
    - Procurar no repetir coses que ja s'han dit.
    - Intentar relacionar les pròpies intervencions amb les dels companys, per acord o desacord.

²³ Al dossier *Parlem de llibres* es pot trobar una llista de llibres que tenen com a tema central el gust per llegir. *Op. cit.*

²⁴ Exemple elaborat a partir dels materials del curs “Silenci! Parlem!”, a càrrec de QUERALT, E. (Escola d'Estiu de les Terres de l'Ebre, juliol de 2013).

- Procurar afegir informació d'experiències personals relacionades amb el tema.

3. L'introducció del tema llegirà el llibre i també un seguit de preguntes per animar els participants.

- T'has adonat que, com més llegeixes, més fàcil t'és trobar lectures que t'agradi?
- Has trobat en algun llibre algun tema que t'hagi agradat de debò?
- Prefereixes fer altres coses que et semblen més divertides que llegir, com ara jugar amb la consola? Penses que llegint perds el temps per a aquestes coses?
- Llegint t'has d'estar quiet i prefereixes bellugar-te, córrer o jugar?
- No llegeixes perquè els teus amics i amigues tampoc no ho fan, i creus que això et fa més interessant?

4. Deixarem un temps perquè cada alumne participant es pensi el contingut de la seva primera intervenció.

5. El mestre responsable de l'activitat també pot participar en el debat. Les seves intervencions haurien de servir bàsicament per:

- Aportar experiències personals relacionades amb el tema (pròpies o dels seus fills).
- Recuperar intervencions interessants dels alumnes.

6. Obrirem el torn de paraules i el moderador/a i el secretari/a començaran a actuar.

7. En acabar el debat el secretari/a llegirà el seu informe.

Informe del secretari/a:	
<ul style="list-style-type: none"> Han parlat totes els participants per igual? 	
Llegir és bo perquè...	Llegir és dolent perquè...
<ul style="list-style-type: none"> S'han trepitjat la paraula els uns als altres? 	

8. Si ha temps, deixarem que el públic també pugui intervenir i adreçar preguntes als protagonistes del debat.

5.2. Conversa literària (tots els nivells) i tertúlia literària

Presentem la proposta d'Aidan Chambers. En el seu llibre *Dime*²⁵ planteja un tipus de conversa literària especial, en què les interaccions dels alumnes en són el més important, en què el docent només formula preguntes en el moment que escau, preguntes que permetin aprofundir més en el contingut i l'impacte de la lectura en l'alumne; preguntes que ofereixin altres visions més àmplies o diferents, o focalitzin l'atenció en detalls que, potser, havien passat desapercebuts.

Chambers proposa un seguit de preguntes que ajudaran a gestionar la conversa per arribar a assolir l'objectiu principal: parlar bé del que s'ha llegit.

L'autor proposa que es parteixi de tres tipus diferents de preguntes, que el docent ha d'haver preparat prèviament, en funció de cada lectura.

²⁵ CHAMBERS, A. *Dime*. . Mèxic D.F.: Fondo de Cultura Económica, 2007 (col·l. «Espacios para la lectura»).

Les **preguntes bàsiques** són les relacionades amb si els ha agradat o no, si hi ha alguna cosa que els hagi desconcertat i també aquelles dirigides a buscar connexions.

Seguidament proposa que es continuï amb les preguntes que ell anomena **generals** i que proporcionen comparacions i aporten idees, informacions i opinions que donen suport a la comprensió, i acabar amb les **preguntes especials**, que són aquelles que dirigeixen la conversa fins al descobriment de peculiaritats que encara no han sorgit.

PREGUNTES BÀSIQUES: relacionades amb si els ha agradat o no, si hi ha alguna cosa que els hagi desconcertat i també preguntes dirigides a buscar connexions amb la pròpia experiència personal o amb d'altres obres que s'hagin llegit.

- Hi ha alguna cosa que t'hagi agradat d'aquest llibre? Alguna cosa que no t'hagi agradat?
- Alguna cosa t'hagi cridat especialment l'atenció?
- Alguna part t'ha avorrit?
- T'has saltat alguna part? Digues quina part i què t'ha fet saltar-te-la.
- Hi ha alguna cosa que t'hagi desconcertat?
- Alguna cosa l'has trobada estranya?
- Alguna cosa t'ha agafat per sorpresa?

PREGUNTES GENERALS: proporcionen comparacions i aporten idees, informacions i opinions que donen suport a la comprensió.

- La primera vegada que vas veure el llibre, abans de llegir-lo, quin tipus de llibre vas pensar que seria? Què t'ho va fer pensar?
- Ara que ja l'has llegit, és el que esperaves?
- Has llegit altres llibres com aquest? En què s'assemblen? En què es diferencien?
- Haves llegit aquest llibre abans? Si és així, ha estat diferent, aquesta vegada? T'ha agradat més, menys? El recomanaries a una altra persona?
- Has llegit paraules, frases, etc., que t'hagin agradat?
- Si l'autor et preguntés què es pot fer per millorar el llibre, què li diries?
- Hi ha alguna cosa que passa al llibre que t'hagi passat a tu?
- Quines parts del llibre et semblen més connectades amb el món de la realitat?
- Quan llegies veies la història passant a la teva imaginació? Quines escenes se t'han quedat més gravades?
- Quantes històries diferents pots trobar en aquesta història?
- Has llegit el llibre de pressa o a poc a poc? T'agradaria tornar a llegir-lo?
- Què li diries als teus amics d'aquest llibre? Coneixes algú a qui li agradaria especialment aquesta història?
- Algun company o companya ha dit alguna cosa que t'hagi fet canviar alguna opinió sobre el llibre? O que t'hagi ajudat a entendre'l millor?
- Què és per a tu allò més important del llibre?
- Algú sap alguna cosa sobre l'autor?, sobre com va escriure la història? On? Quan?...

PREGUNTES ESPECIALS: dirigeixen la conversa fins al descobriment de peculiaritats que encara no han sorgit.

- En quant de temps passa, la història? Hi ha parts de la història que es desenvolupen en molt de temps però que s'expliquen amb rapidesa, i d'altres que passen de pressa però fa servir més temps per explicar-les?
- On passa, la història? Hauria pogut passar de la mateixa manera en un altre indret? El lloc és interessant per a tu?
- Quins personatges t'han semblat més interessants?
- Quin personatge no t'ha agradat? Algun personatge et fa pensar en alguna persona que coneguis?
- Qui narra la història? Què creus que pensa sobre els personatges?

El paper del docent és el de moderador de la conversa. Com a moderador té unes tasques marcades: donar la paraula, formular preguntes que incitin a la reflexió i no donar el seu punt de vista sobre la història fins que la conversa ja estigui avançada, per no influir en la visió dels alumnes. L'exercici d'aquest paper, que pot causar un cert respecte al docent, pot millorar:

a) Coneixent molt bé el llibre o àlbum de què es parlarà.

b) Havent preparat una selecció de preguntes per anar guiant la conversa literària.

(...) no s'han de formular totes les preguntes que s'han preparat prèviament: es tracta només de tenir-les preparades i anar-les formulant en funció dels girs que es produeixen en la conversa.²⁶

Es recomana també crear un ambient adequat perquè cada membre del grup pugui expressar lliurement allò que pensa, de manera que el que diu sigui acollit amb una actitud positiva per part tant del mestre com dels companys i companyes.²⁷

Una altra activitat que afavoreix que es parli del que s'ha llegit són les **tertúlies literàries**. Amb molts punts en comú amb la que acabem de descriure, a les tertúlies els alumnes es comprometen a llegir un determinat nombre de pàgines i a escollir els paràgrafs que més tard, a la tertúlia, llegiran en veu alta i explicaran per què han triat. Tot plegat afavoreix el debat. Un exemple de tertúlia literària és la de l'Escola Mare de Déu de Montserrat (Terrassa):

<http://www.youtube.com/watch?v=VGZryoD0KKc&feature=youtu.be>

5.3. Clubs de lectura (a partir de CM)

²⁶ BADIA, M. ; LLADÓ, C. *Els il·lustrats: una descoberta, diverses veus*. [En línia]. Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 2013. <http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/8a244715-1333-4a23-adcc-735622e229f8/albums_illustrat.pdf> [Consulta: 9 d'octubre de 2013]

²⁷ Consultar dossier: DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT, Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics. *Parlem de llibres*. [En línia] <http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0cd6b76d-e73a-4c33-8f30-b19c4e501e7a/9_parlem_dellibres.pdf>

Un club de lectura es pot definir com un grup de persones que es posen d'acord a llegir el mateix llibre i després reunir-se per parlar-ne. Aquesta trobada pot ser presencial o virtual, ja sigui en el marc d'una biblioteca pública o d'un institut, o en una hora i un dia concrets, per expressar les pròpies opinions en les xarxes socials d'Internet o en un bloc.²⁸

Actualment hi ha força centres que adopten aquest format per compartir les lectures que s'han fet. Des de l'escola tenim l'objectiu d'afavorir el gust per llegir, per tal que la lectura es converteixi en un hàbit "de vida", i no tan sols "d'escola", i els adults, per compartir les lectures, participem en els clubs de lectura. Introduint-los a l'escola, per tant, estem afavorint la creació d'aquest hàbit per a tota la vida.

Per engegar un club de lectura caldria tenir en compte una sèrie d'aspectes de funcionament:²⁹

- La possibilitat d'escollir el llibre que volen llegir els alumnes. (Potser se'ls pot donar a triar entre tres, per exemple.)
- Els **terminis de lectura**, és a dir: fixar una data i una quantitat de pàgines que s'han d'haver llegit d'aquell llibre fins el dia de la reunió. En la reunió, es parlarà només del fragment que s'ha indicat (si un alumne vol llegir més pàgines ho pot fer, però no en parlarà en aquella ocasió).
- La preparació de les sessions de conversa.
- La durada de les sessions.
- L'espai de les trobades.
- El paper del mediador.

Es pot trobar a la xarxa un exemple³⁰ de proposta pràctica per a cycle superior a partir del llibre *Wonder*, de R. J. Palacio (La campana), així com experiències de centres que els porten a terme.³¹

Per afavorir la continuïtat amb el món real, des de l'escola també s'hauria de donar a conèixer els clubs de lectura infantils que es fan a la biblioteca pública del seu districte o poble i recomanar-los que hi participin: estarem afavorint un hàbit de vida i no només escolar.

5.4. Presentacions, recomanacions i opinions (tots els nivells)

---

²⁸ PORTELL, J. *El club de lectura*. Departament d'Ensenyament. Curs 2010/11. [En línia] <http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/7e76576c-4092-4959-a043-f28a3d70eddc/club_lectura.pdf> [Consulta: 9 de maig de 2014].

²⁹ Ho trobareu àmpliament desenvolupat a PORTELL, J. (2014) *Op.cit.*

³⁰ GIMENO, A. *Club Wonder: una proposta per treballar la lectura*. [En línia] <http://lacampanaeditorial.com/file/2013/11/club_wonder_guia_lectura.pdf> [Consulta: 12 de maig de 2014]

³¹ Club de lectura de l'Escola de La Riba <http://blocs.xtec.cat/biblioriba/2014/03/25/club-de-lectura-d%C2%B4el-zoo-den-pitus/>

Sovint els alumnes no llegeixen perquè desconeixen la gran varietat de temàtiques que ofereixen els llibres de la biblioteca de l'escola o de l'aula. La disposició vertical dels llibres a les prestatgeries no en facilita la descoberta. Quan algú ens presenta un llibre, ens en comenta el contingut, ens mostra algunes de les il·lustracions, ens el posa "de cara", el llibre deixa de formar part de l'anonimat i passa a formar part de l'actualitat del grup. I més encara si aquesta presentació la podem vincular a algú pel qual sentim un determinat afecte.

No és el mateix presentar que recomanar: les presentacions de llibres impliquen posar en contacte un llibre amb els seus potencials lectors, donar-los-el a conèixer de manera objectiva (el títol, qui és l'autor i l'il·lustrador, de què tracta), mentre que en la recomanació es dona una informació més subjectiva (els arguments que expliquen per què trobo interessant que una altra persona llegeixi aquest llibre). Totes dues activitats s'han d'ensenyar a fer als alumnes, a partir del model del mestre, i potenciar-les després perquè tinguin continuïtat a l'aula, de forma voluntària i amb preparació prèvia.³²

Hi ha ocasions que necessiten aquesta presentació de llibres, com ara quan portem llibres nous a la biblioteca de l'aula, quan se celebra una efemèride relacionada amb un escriptor o il·lustrador, quan es compren llibres per a la biblioteca del centre... poden ser bons moments perquè el mestre faci de model i ensenyi els alumnes a presentar-los.

El model del mestre és fonamental: a l'hora de demanar als alumnes que presentin als seus companys i companyes llibres interessants de la biblioteca de l'aula el mestre pot fer de model, dir-ne el títol i per què el porta; explicar alguna cosa curiosa de l'autor/a (edat, professió, lloc de residència habitual, etc.), parlar d'algun fragment particularment interessant de la lectura. Descriure el protagonista si és un personatge interessant, donar raons de la seva tria, etc., pot suposar un modelatge molt valuós a l'hora de demanar als alumnes que efectuin aquesta activitat davant dels companys.

Presenciar el model els permetrà utilitzar un discurs adequat a la situació, més ordenat i coherent. Els ajudarà a seleccionar la informació (no es pot explicar tot), a organitzar-la i a relacionar-la de manera lògica (primer el títol, després l'autor...); i també a conèixer estratègies no lingüístiques que poden fer el discurs més entenedor per a l'auditori (to, volum, ritme, gest...).

Setmanalment es poden dedicar uns 15 minuts (no cal més), a la presentació d'un parell de llibres, o bé d'una nova col·lecció. Els sistemes de presentació poden ser diversos: es poden llegir unes pàgines del llibre, explicar-lo per damunt, llegir la contracoberta, fullejar-ne les il·lustracions, recordar altres obres de l'autor o limitar-se a ensenyar la portada i el títol. Els llibres caldrà que siguin de tipologia diversa: imaginació, natura, zoologia, art, geologia, esports, arquitectura, poesia, etc. Els llibres, un cop presentats, es poden col·locar al damunt d'un prestatget, etiquetat amb un rètol amb la inscripció "Novetats".

---

³² Trobareu un exemple d'activitat de presentació i recomanació de llibres per a educació infantil i cicle inicial al dossier *Presentació i recomanació de llibres: una activitat per al foment de la lectura autònoma*, elaborat dins dels Tallers d'Aprenentatge inicial de la lectura del programa Impuls de la Lectura del Departament d'Ensenyament. [En línia] <
http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/76ec51e8-c03c-4836-8eba-641a4f3d6d77/8_presentacio_recomanacio_llibres.pdf> [Consulta: 2 de maig de 2014]

Mentre estiguin exposats, pot ser convenient excloure'ls del préstec domiciliari amb la finalitat de fer créixer l'interès per llegir-los.

Pel que fa a les recomanacions, a banda de les orals que es poden fer a la classe o a la biblioteca, també caldria crear un espai d'opinió a les biblioteques d'aula i als passadissos, on els alumnes poguessin penjar les seves recomanacions escrites (és evident que, prèviament, se'ls hauria d'ensenyar a fer-ho, tot respectant però l'estil personal de cadascú).

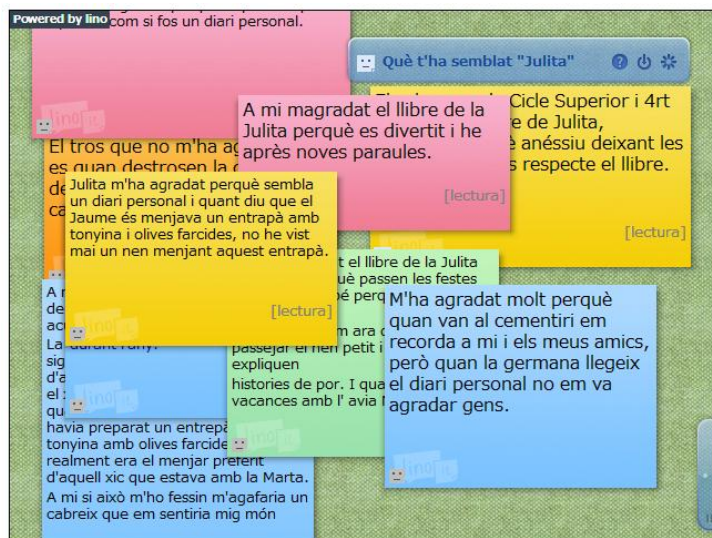

Imatge de <http://masterbibliouab.wordpress.com/2012/03/19/jo-recomano/>

Institut Escola Mare de Déu del Portal (Batea)

Cada dia més, els centres utilitzen els mitjans informàtics i la xarxa per fer les recomanacions, a través de blocs i webs d'escoles i de biblioteques escolars, i a través de xarxes socials amb alumnes més grans.

Bloc de la biblioteca de l'Escola de La Riba

<http://blocs.xtec.cat/biblioriba/2014/02/22/julita-que-tha-semblat/>

6. EL PAPER DE LA BIBLIOTECA

*Un dels indicadors que contribueix a l'augment de l'hàbit lector és el nombre de llibres a la llar, i aquest aspecte presenta una relació força directa amb el nivell educatiu dels pares i amb l'habilitat lectora prèvia dels infants. Es considera que el nombre mínim de textos per establir que es té una biblioteca domèstica és de cent llibres. A Catalunya, un **10,4 %** de les llars pràcticament no en té cap (entre un i deu), i **només un 37,4%** de les famílies superen el mínim establert i en tenen més de cent (Gremi d'Editors de Catalunya, 2010).³³*

Un centre educatiu que valori la lectura no pot concebre's sense una bona biblioteca: apropar els llibres a tots els alumnes, particularment a aquells que a casa seva no tenen l'oportunitat de llegir-ne, és imprescindible; l'escola hauria d'afavorir la igualtat d'oportunitats, i la biblioteca és, sens dubte, una eina que ho fa possible.

De vegades sorgeix el dubte de la dicotomia *biblioteca escolar versus biblioteca d'aula*: són dos recursos al servei de la lectura, imprescindibles, compatibles i que treballen de manera coordinada.

6.1. La biblioteca del centre

Un centre educatiu sense biblioteca és com una escola de natació sense piscina. Serà difícil contribuir a desenvolupar l'hàbit lector dels alumnes si un centre no entén que la instal·lació i la dotació de la seva biblioteca han de ser una prioritat sostinguda al llarg dels anys. Les programacions anuals dels

³³ MANRESA, M. *L'univers lector adolescent: dels hàbits de lectura a la intervenció educativa*. Barcelona: Rosa Sensat, 2013.

centres haurien d'incloure, sempre, un epígraf dedicat a les millores d'aquesta instal·lació estratègica.

És en aquest sentit que la Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació estableix en l'article 88 que:

1. **Tots els centres educatius han de disposar d'una biblioteca** escolar, com un espai on s'accedeix a la informació i que és font de recursos informatius en qualsevol suport, que es posen a disposició dels alumnes, del professorat i de la comunitat educativa.

2. **El projecte educatiu de cada centre ha de tenir en compte que la biblioteca escolar és un entorn d'aprenentatge** que s'integra en els recursos del centre per a l'ensenyament i l'aprenentatge de les diverses àrees curriculars, i **especialment de l'hàbit lector**. Amb aquesta finalitat, l'Administració educativa ha de proveir els centres públics dels recursos adequats.

3. El Govern ha de fixar mecanismes de **col·laboració de les biblioteques escolars amb el Sistema de Lectura Pública**.

El Programa de biblioteques escolars "punedu" iniciat el curs 2005-2006 ja havia encetat el camí per començar a fer possible aquest somni. Actualment, més d'un miler llarg de centres educatius d'escolaritat obligatòria disposen d'unes instal·lacions adients, des del punt de vista tant de l'espai com de l'equipament, i són ateses per docents fortament compromesos en l'èxit escolar dels alumnes.

La conjuntura econòmica del país, però, ha provocat que les dotacions econòmiques ordinàries dels centres s'hagin anat reduint any rere any, i que les successives convocatòries del programa "punedu" hagin vist com també minvaven els recursos que incorporava. Sortosament, força centres han sabut aprofitar un altre recurs que el marc legal vigent ofereix des fa més de vint anys: la xarxa de biblioteques públiques (el Sistema de Lectura Pública) per garantir, si més no, un fons suficient i renovat de lectures.

Aquestes col·laboracions de préstec interbibliotecari s'han fet a l'empara del que estableix la Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya, en l'article 5:

Integren el Sistema Bibliotecari de Catalunya:

a) La Biblioteca Nacional de Catalunya.

b) **El Sistema de Lectura Pública** de Catalunya.

c) Les biblioteques universitàries, **les biblioteques de centres d'ensenyament no universitari** i les biblioteques especialitzades.

6.2. Les biblioteques d'aula

Per afavorir el gust per llegir i l'hàbit lector, cal que els alumnes tinguin llibres al seu abast, com dèiem més amunt. Per tant, a totes les aules d'infantil i primària

hi hauria d'haver llibres disponibles i interessants per als alumnes. Així doncs, **el racó de la biblioteca, amb documents de diferents tipologies, hauria de ser present a totes les aules dels centres educatius, a tots els nivells.**

Les biblioteques d'aula haurien de ser espais de documentació que fomentessin tant la lectura per gust com la lectura per aprendre, i no haurien de limitar-se a ser un "espai", sinó que les activitats que s'hi fessin haurien de planificar-se com cal.

6.2.1 Espai

Com més visibilitat es doni als llibres a l'aula, millor es transmetrà que la lectura és important. Per tant, les biblioteques d'aula haurien d'ocupar un espai important a les classes, no només a nivells inicials, sinó a tota l'escolaritat; un espai acollidor, agradable, ben diferenciat, situat preferentment a la part contrària de la porta d'entrada més utilitzada de l'aula i dissenyat prèviament per aprofitar-ne les possibilitats al màxim. En la mesura del possible, els alumnes haurien de participar en l'organització i el funcionament d'aquest espai, ja que d'aquesta manera s'hi implicaran, se la sentiran seva i s'afavorirà així la creació dels hàbits lectors.

Seria bo que hi hagi expositors o contenidors de plàstic per als llibres, de manera que es vegin les cobertes a l'hora de triar, i els llibres puguin estar classificats en dos grans grups: imaginació i coneixements.

També caldria una cartellera on els alumnes puguin penjar de manera voluntària dibuixos i textos sobre el que els ha agradat, i fer-se recomanacions.

El cartell de la biblioteca no és menys important: és el que dóna entitat pròpia a aquest espai. Amb tota probabilitat el poden fer els mateixos alumnes.

Imatge de <http://3.bp.blogspot.com/>

Hi hauria d'haver un espai de lectura informal, amb coixins, catifa de *foam*...

Biblioteca d'aula de primer de l'Escola Orlandai (Barcelona)

Biblioteca d'aula de l'Escola Joaquim Palacín (Bellvís)

Escola Les Codinetes de La Nou de Gaià.

6.2.2. Fons

El fons de la biblioteca d'aula prové, normalment, de la biblioteca de l'escola, i s'hauria de poder variar periòdicament, en funció de les preferències dels alumnes i de les necessitats del moment. Això implica que els alumnes haurien de participar en la tria del fons.

Hi hauríem de trobar diferents tipus de documents ja que, com s'ha comentat abans, hi ha una relació entre la implicació en la lectura dels alumnes i el fet que tinguin uns interessos lectors definits (PISA 2009). Hi hauríem de trobar:

- Llibres d'imaginació i de coneixements: molts cops trobem que a les biblioteques d'aula només hi ha ficció, i s'ha de tenir en compte que hi ha alumnes que prefereixen altres lectures. La proporció entre llibres d'imaginació i de coneixements és important,³⁴ a banda que hi hauria d'haver una quantitat suficient de llibres que permeti als alumnes poder escollir lliurement el que volen llegir.
- Obres de referència: a totes les biblioteques d'aula hi hauria d'haver diccionaris, per fer-ne un ús coherent i funcional.
- Publicacions periòdiques: diaris i revistes (*Cavall Fort*, *El Tatano*, la revista de l'escola, la revista municipal...) en un expositor.
- Fulletons i catàlegs en una safata.
- Dossiers de notícies: tant les elaborades per ells com les que porten a la classe per compartir-les.
- Materials de producció pròpia dels nens i les nenes: llibres d'endevinalles, contes, reculls de cançons...

Tots aquests materials haurien d'estar clarament diferenciats.

7. ASPECTES ORGANITZATIUS DEL TEMPS DE LECTURA

Quan un centre educatiu es planteja la introducció d'un temps de lectura diari per als alumnes, immediatament apareixen qüestions que, en principi, poden ser vistos com entrebancs però que, a la pràctica i amb l'experiència, es converteixen en l'inici de converses molt fructíferes. Les primeres decisions que sembla necessari prendre fan referència a la procedència del temps de lectura.

La qüestió del temps probablement és de les més importants: d'on traurem el temps? L'objectiu últim del temps de lectura és fer néixer, incrementar o consolidar l'hàbit de la lectura en els alumnes. Atès que els hàbits són pautes de comportament apreses per repetició i que acaben predisposant i animant a un determinat tipus d'acte, serà coherent procurar situar el temps de lectura sempre a la mateixa franja horària, és a dir, aquesta pràctica esdevindrà més fàcilment un hàbit si durant tot l'any se situa en la mateixa franja de l'horari dels alumnes, i encara més si s'hi manté al llarg dels sis cursos.

---

³⁴ Recomanem la lectura de les orientacions que dona el document *Directrius i estàndards per a les biblioteques dels centres educatius de Catalunya*, elaborat per Departament d'Ensenyament i el Col·legi de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya, pàg.35. [En línia] <http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/38547944-4b4c-4f90-b364-ad81076f48fd/directrius_biblio_centres.pdf> [Consulta: 15 de maig de 2014]

Que la lectura sigui present a l'horari de les aules és una estratègia que permet “fer-la visible” i, per tant, donar-hi importància.

	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
30'					
1 h ½					
½ h.	Esbarjo				
1 h.					
Dinar					
¾ h.					
¾ h.					

	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
1 h.					
1 h.					
½ h.	Esbarjo				
1 h.					
Dinar					
30'					
1 h.					

Exemples de distribució horària

A l'hora de planificar i distribuir els diferents tipus d'activitats que es faran dins d'aquest “temps de lectura” no s'hauria de perdre de vista que **l'objectiu d'aquest temps és afavorir l'hàbit lector**. Amb aquesta finalitat caldria tenir molt present la proposta que fa el Departament d'Ensenyament (i que ja s'ha comentat abastament) de la distribució en “temps de lectura” i “temps per parlar de la lectura” (tenint en compte que el primer fa referència a la lectura autònoma dels alumnes i a la lectura en veu alta per part del mestre o dels alumnes a partir de CM, i que altres activitats de lectura, com ara el treball d'estratègies de comprensió, les lectures guiades des de les àrees, etc., **no estarien contemplades dins d'aquest temps, sinó que per fer-les s'hauria de buscar altres moments dins l'horari dels alumnes**.

A continuació es mostren alguns exemples de distribució d'activitats en el temps de lectura.

Exemple 1: CICLE INICIAL

		Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
De 9 a dos quarts de 10	5'	Lectura del mestre (conte popular)	Lectura autònoma	Lectura autònoma	Lectura autònoma	Lectura del mestre (àlbum)
	10'					
	15'					
	20'	Lectura autònoma	Lectura del mestre	Lectura del mestre	Recomanacions o presentacions de llibres	Conversa literària
	25'					
	30'					

Exemple 2: CICLE MITJÀ

		Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
De 3 a dos quarts de 4	5'	Lectura del mestre (àlbum)	Lectura autònoma	Lectura autònoma	Lectura autònoma	Lectura del mestre
	10'					
	15'					
	20'	Conversa literària/Debat	Recomanacions/ Presentacions	Lectura en veu alta dels alumnes	Lectura del mestre	Lectura autònoma
	25'					
	30'					

Exemple 3: CICLE SUPERIOR

		Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
1r trimestre	Lectura del mestre	Lectura autònoma	Lectura del mestre	Lectura del mestre	Lectura autònoma	Lectura del mestre
	Lectura autònoma					
		Conversa literària/Debat	Lectura autònoma	Lectura en veu alta de l'alumne	Presentacions	Lectura autònoma
2n trimestre	Lectura autònoma	Lectura autònoma	Lectura autònoma	Lectura en veu alta de l'alumne	Lectura del mestre	Lectura del mestre
	Recomanacions/ Presentacions					
3r trimestre	Lectura autònoma	Lectura del mestre	Lectura autònoma	Lectura autònoma	Lectura autònoma	Padrins de lectura
	Lectura del mestre					

8. BIBLIOGRAFIA

- BADIA, M. ; LLADÓ, C. *Els il·lustrats: una descoberta, diverses veus*. [En línia]. Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 2013. <http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/8a244715-1333-4a23-adcc-735622e229f8/albums_illustrat.pdf> [Consulta: 9 d'octubre de 2013]
- BUÑUEL, A.; GASSÓ, A.; PONS, N. *Atrapats pels llibres*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament.
- [En línia] <http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/3119ac29-3721-4f42-940b-b6d8f81884c5/atrapats_pels_llibres.pdf> [Consulta: 8 d'abril de 2014]
- CHAMBERS, A. *Dime*. Mèxic D.F.: Fondo de Cultura Económica, 2007 (col·l. «Espacios para la lectura»).
- COLOMER, T. *Andar entre libros: la lectura literaria en la escuela*. Mèxic D.F.: Fondo de Cultura Económica, 2005 (col·l. «Espacios para la lectura»).
- COLOMER, T. *Introducción a la literatura infantil y juvenil actual*. Madrid: Síntesis, 2010.
- CONDEMARIN, M. *Programa de lectura silenciosa sostenida*. Santiago de Chile: Editorial Andrés Bello, 1991 (3a ed.).
- GENERALITAT DE CATALUNYA. *Competència lectora: marc conceptual per a l'avaluació PISA 2009*. [En línia] <<http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Home/Consell%20superior%20d'avalua/Pdf%20i%20altres/Static%20file/marc%20PISA%202009.pdf>> [Consulta: 10 de gener de 2014]
- GENERALITAT DE CATALUNYA, DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. *Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic*, 2013. [En línia] <http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Home/Departament/Publicacions/Col_leccions/Competencies_basiques/competencies_llengua_primaria.pdf> [Consulta: 24 de març de 2014]
- GENERALITAT DE CATALUNYA, DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. *La lectura en un centre educatiu*, 2013. [En línia] <http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Home/Departament/Publicacions/Monografies/Lectura/La_lectura_en_un_centre_educatiu.pdf> [Consulta: 9 d'abril de 2014]
- GENERALITAT DE CATALUNYA, DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT, SIAL. *La lectura expressiva*. Material dels tallers AIL. [En línia] <http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/e038df67-e978-493b-bc9d-1a8a953d231f/4_lectura%20expressiva.pdf> [Consulta: 9 d'abril de 2014]
- GENERALITAT DE CATALUNYA, DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT, SIAL. *Lectura i família*. Material dels tallers AIL.
- GENERALITAT DE CATALUNYA, DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT, SIAL. *Parlem de llibres..* Material dels tallers AIL.
- GENERALITAT DE CATALUNYA, DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT, SIAL. *Presentació i recomanació de llibres*. Material dels tallers AIL.
- INTERNATIONAL READING ASSOCIATION I NATIONAL ASSOCIATION FOR THE EDUCATION OF YOUNG CHILDREN.: "Learning to Read and Write. Developmentally Appropriate Practices for Young Children", *The Reading Teacher*, 1998. Vol. 52, 2, 193-216.
- QUERALT, E. *Llegir. Més enllà de les lletres*. Lleida: Pagès Editors, 2012.
- RINCÓN, A. *Competències lectores i èxit escolar*. Fundació Jaume Bofill (Informes breus, 37). [En línia] <<http://www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/publicacions/569.pdf>> [Consulta: 15 gener de 2014]

L'Impuls de la lectura

Col·lecció de dossiers didàctics derivats de la formació sobre **el Gust per llegir**.

Accessibles des de:

<http://www.xtec.cat/web/projectes/lectura/impulslectura/materialsformacio/gustperllegir>

Títols:

1. Atrapats pels llibres
2. El gust per llegir a Educació Infantil i a Primària
3. El temps de lectura a educació infantil
4. El temps de lectura a primària